BORU SEKTÖRÜ *ENERJİ YATIRIMLARINA* ODAKLANDI

Fotoğraflar: Dünya Gazetesi Fotoğraf Arşivi ve TOBB Fotoğraf Servisi

Türkiye boru sektörü, enerji yatırımları ile uluslararası büyük projeler sayesinde global pazarda rekabetçi konumunu koruyor. Yurt içindeki talep artışına bağlı olarak çelik boruda 2016 yılında üretimini yüzde 10 artıran sektör, plastik boruda ise üretimini 890 bin tondan 935 bin tona çıkardı. CTP boruda da 2017'de yüzde 10'luk büyüme hedefleniyor.

Hazırlayan: **Erkan ÇAKAN**

7 MİLYON TON
ÇELİK BORUDA YILLIK ÜRETİM KAPASİTESİ

990 BİN TON
2017 PLASTİK BORU ÜRETİM HEDEFİ

Türkiye'de kullanım alanları genişleyen ve farklılaşan borular, sahip oldukları avantajlar ile sadece içme suyu şebekelerinde değil; petrol ve doğalgaz şebekelerinden kanalizasyon sistemlerine, tarımsal sulamadan ısıtma sistemlerine pek çok alanda uygulanıyor.

Atık su, drenaj, doğalgaz dağıtım şebekelerinin yenilenmesi ve inşaat sektöründeki gelişmeler boru tüketimini, dolayısıyla da üretimini artırıyor. Ancak sektör 2016'nın özel şartları nedeniyle beklentilerin altında bir grafik çizdi.

Sektörde faaliyet gösteren firmaların ihracat pazarlarındaki yoğun çalışmaları ve rekabetçi fiyat politikalarına rağmen bölge ülkelerdeki siyasi istikrarsızlıklar ve özellikle Avrupa'daki ekonomik durgunluk ile komşu ülkelerdeki iç savaş durumu nedeniyle ihracat performansı 2016 yılında istenilen düzeye ulaşamadı.

Kur artışı sıkıntısı

Sektörde dikkat çeken diğer bir gündem maddesi ise fiyatlar oldu. 2016'da önemli sorunlarla mücadele eden sektörde, özellikle dövize bağlı hammadde kullanımı yoğun olduğu için kurdaki hızlı yükseliş fiyatları fazlasıyla dengesizleştirdi. Ayrıca enerjideki yatırım eksikliği, bürokratik ve hukuki süreçlerde yaşanan zorluklar, vergi ve ek yükler de sektörün rekabet gücünü zayıflatan diğer unsurlar olarak öne çıktı. Gerek hammadde ithalatı gerekse enerji için beklentiler ortak. Sektör, yeni yatırımların yapılabilmesi, yeni kaynaklar yaratılabilmesi için teşvik verilmesini bekliyor.

Çelik boru üretiminde dördüncü sıradayız

Çelik Boru İmalatçıları Derneği'nden (ÇEBİD) alınan bilgilere göre, çelik boru sektörünün yıllık üretim kapasitesi 7 milyon tonu buluyor. Sektörün kapasite kullanım oranı ise yüzde 65 düzeyinde. Türkiye çelik boru sektörü, 2015 yılında yüzde 7 büyüyerek 4,5 milyon tonluk üretim gerçekleştirdi. 2016 yılında da büyümeye devam eden sektör, yurt içinde talep artışına bağlı olarak 2016 yılında üretimini yüzde 10 artışla yaklaşık 5 milyon tona çıkardığı tahmin ediliyor. 2015 yılında 1,8 milyon ton ihracat ve 245 bin tonluk ithalat yapan sektör, 2016'da da hemen hemen aynı seviyede ihracat ve ithalat yaptı. Global çelik boru üretiminde ise Türkiye bir basamak yükselerek dördüncü sırada yer aldı.

Üretim kapasitesi, bilgi ve tecrübe birikimi, teknoloji ve altyapısı ile her türlü çelik borunun üretimini gerçekleştiren Türkiye çelik boru sektörü, uluslararası standartlarda üretim yapıyor. Sektörün global pazarda birçok referans projeye sahip olması ise ihracat odaklı sektör olmasında etkili. Sektörde üretilen ürünlerin küresel ekonomik konjonktüre ve talep koşullarına bağlı olarak, yaklaşık yüzde 40'ının ihraç edildiğine işaret eden uzmanlar, Türkiye'nin çelik boru ihracatının ilk üçünde Irak, İngiltere ve ABD'nin yer aldığını belirtiyor.

ABD'ye ihracat yüzde 35 azaldı

2016 yılında Irak ve İngiltere'ye olan ihracat aynı seviyede kalırken ABD'ye ihracatta yüzde 35 azalma meydana geldi. Bununla birlikte Romanya, Almanya ve Gürcistan'a yapılan ihracat ise arttı.

İhracatını kayda değer ölçüde artırma potansiyeline sahip olan Türkiye çelik boru sektörünün küresel piyasa fiyatlarından hammadde temini için gerekli koşulların sağlanması durumunda global üretimde ilk üçe girebileceğini ifade eden sektör temsilcileri, Türkiye'nin dikişli çelik boru üretiminde Avrupa'da lider, globalde ise dördüncü büyük üretici konumunda bulunduğuna dikkat çekiyor. 2015 yılı dikişli çelik boru üretiminde Çin 69.7 milyon tonluk üretimiyle ilk sırada yer alırken Rusya 8.3 milyon tonluk üretimi ile ikinci sırada, Güney Kore ise 4.9 milyon tonluk üretimi ile üçüncü sırada yer aldı.

Hammaddede temini yurt dışına bağlı

Sektörün hammadde temininde yurt dışına bağlı olduğunu ve orada yaşanan olayların fiyatları artırdığına vurgu yapan uzmanlar, özellikle Çin'de kapanan hammadde üreticilerinin ve bu sebeple oluşan arz fazlasının sürekli fiyat artışına neden olduğunu söylüyor. Çelik boru sektörünün üretimde kullandığı hammaddeyi ithal etmek yerine yerli üreticilerden almayı tercih etmesi gerektiğini vurgulayan sektör temsilcileri, hammaddenin ithalat yoluyla temin edilmesi durumunda sorun yaşandığını belirtiyor.

Yurt içinde hammadde fiyatlarının yüksek olması nedeniyle de yurt dışından gelen kısa terminli projelere cevap verilemiyor ve ihracata dönük birçok proje gerçekleştirilemiyor. İhracata yönelik olarak yurt içinden hammadde temini ancak küresel piyasa fiyatlarına yakın fiyatlardan yerli üreticilerce verilmesi durumunda mümkün olabiliyor. Sektör temsilcileri, bu nedenle sıcak hadde yassı çelik ürünlerinin ithalatına uygulanan gümrük vergisinin kaldırılması halinde hem üretimin hem de ihracatın artacağının altını çiziyor. Bununla beraber yerli üreticiler tarafından yurt içine yaklaşık 8 milyon ton yassı çelik

ürünü satılıyor ve bunun 3,5 milyon tonluk kısmı çelik boru üreticileri tarafından kullanılıyor.

İleri teknoloji fırsatı

Öte yandan plastik boru ve profiller de gelişen teknolojiyle ilerleme kaydediyor. Bu ürünler, ulaşılan yüksek teknoloji ve ürün çeşitliliği, enerji verimliliği sağlamaları, dayanıklılıkları ve taşımada sağladıkları kolaylık sebebiyle pek çok alanda tercih ediliyor. Plastik kullanımı borunun daha hafif olmasını sağlıyor. Ayrıca iç içe geçirilebilen boruların nakliyesi de oldukça avantajlı oluyor. Bu özellikleri sayesinde plastik borular, farklı hammaddelerle üretilen boruların yerini hızla alıyor. Uzmanlar, plastik boruların sorunsuz ürünlerden biri olduğu için enerji projeleri de dâhil birçok projede tercih edilebildiğine dikkat çekiyor. Öte yandan faydalı ömürlerinin sonunda geri kazanılabiliyor.

Türk Plastik Sanayicileri Araştırma, Geliştirme ve Eğitim Vakfı'ndan (PAGEV) alınan bilgilere göre plastik boru imal eden ve büyük çoğunluğu KOBİ düzeyinde 383 firma sektörde faaliyet gösteriyor. Bugün itibarıyla sektörde 104 firma pis su borusu, 121 firma temiz su borusu, 49 firma elektrik boruları, 16 firma spiral boru, altı firma basınca dayanıklı boru, altı firma kimyasal taşıma için boru ve 81 firma da boru bağlantı parçaları imal ediyor.

Plastik boruda üretim hedefi 990 bin ton

Türkiye'de plastik boru üretim kapasitesi yaklaşık 1.1 milyon ton ve bu kapasitenin yaklaşık yüzde 60'ını yumuşak, yüzde 40'ını da sert borular oluşturuyor. Sektördeki firmalar 2015 yılında yüzde 81 kapasite kullanımı ile 890 bin tonluk plastik boru üretti. Aynı dönemde plastik boru ihracatı miktarda 283 bin ton ve değerde ise 718 milyon dolara ulaştı. Buna karşın 24 bin ton plastik boru ithalatı yapan sektörde yurt içi plastik boru tüketimi ise 631 bin ton oldu. 2016 yılının ilk 10 ayında ise 729 bin ton üretim, 21 bin ton ithalat, 177 bin ton ihracat ve 748 bin ton yurt içi satış gerçekleştiren sektörde, 2016

Türkiye'nin çelik boru üretim ve ihracatı (milyon ton)		
Yıllar	Üretim	İhracat
2012	4.25	1.82
2013	4.20	1.75
2014	4.20	1.82
2015	4.52	1.75
2016*	5.00	1.75

*(*Kesinleşmemiş veriler / Kaynak: ÇEBİD)*

Türkiye'nin plastik boru ihracat ve ithalatı (bin ton)		
Yıllar	İthalat	İhracat
2012	341	25
2013	350	23
2014	351	23
2015	283	24
2016	212	25

yılı sonunda ise üretimin 935 bin tonu bulduğu tahmin ediliyor. Yine yıl sonunda tahmini 212 bin tonluk ihracata ulaşıldı.

2017 yılında ise plastik boru üretiminin 990 bin ton, ihracatın 223 bin ton, ithalatın 26 bin ton ve yurtiçi tüketiminin de 793 bin ton olması bekleniyor.

125 ülkeye ihracat yapılıyor

125 ülkeye plastik boru ihracatı yapan sektörün en çok ihracat yaptığı ülkeler arasında ise Irak, Rusya, Türkmenistan, Bulgaristan ve Azerbaycan yer alıyor. 2015 yılında küresel pazarda plastik boru dış ticaret hacmi 44 milyar dolar oldu. Globalde plastik boru ihracatının yüzde 64'ü ithalatının da yüzde 44'ü 10 ülke tarafından gerçekleştiriliyor. Almanya, toplam ihracattan yüzde 16, ABD ise toplam ithalattan yüzde 9 pay alıyor. Almanya, ABD, Çin, İtalya ve Çek Cumhuriyeti globalde plastik boru ihracatında ilk beşe giren ülkeler oldu. Diğer taraftan, ABD, Almanya, Meksika, Fransa ve Çin ithalatta önde gelen ülkeler arasında bulunuyor. Türkiye, plastik boru ihracatında ilk 10 ülke arasında yer alıyor. Global ihracat pastasından yüzde 3,2 pay alan Türkiye'nin plastik boru ithalatı payı ise yaklaşık yüzde 0,9 oldu.

Rekabet avantajı

Üretim kapasitesi yüksek olan sektör, teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişiyor ve gelişiyor. Bu durumda rekabet avantajını artırmak için katma değerli ve yüksek teknolojili ürünlere yatırım yapılması gerekliliğine dikkat çeken sektör temsilcileri, rekabette en önemli unsurun farklılık olduğu bilinciyle Ar-Ge ve tasarıma yatırım yapılması halinde rekabet avantajı sağlanabileceğini belirtiyor. Globalde tüm ülkelerin kullan-dönüştür-tekrar kullan anlayışını benimsediğini ileten uzmanlar, Türkiye gibi yılda 25,8 milyon ton atığa sahip bir ülkede bu bilincin artırılması gerektiğine işaret ediyor.

CTP boruda yüzde 10'luk büyüme bekleniyor

Ayrıca hammadde bakımından yüzde 85 oranında ithalata bağımlı olması sektörün gelişimini engelleyen temel unsurlar arasında yer alıyor.

Yine enerjideki yatırım eksikliği, bürokratik ve hukuki süreçlerde yaşanan zorluklar, vergi ve ek yükler de sektörün rekabet gücünü zayıflatan diğer unsurlar olarak öne çıkıyor.

Öte yandan mevcut iş tecrübeleri ve referansları sayesinde Türkiye CTP boru sektörü de global pazarda gerek ürün kalitesi gerekse verdiği mühendislik hizmetleri sayesinde her ülkede rekabet edebilme gücüne sahip. Özellikle deniz altı döşemeler ve 800 milimetre çap üzerindeki uygulamalarda 40 bar basınç değerine kadar CTP boru çözümler sunuyor.

Kompozit Sanayicileri Derneği'nden alınan bilgilere göre, Türkiye CTP boru sektöründe faaliyet gösteren firmaların 2016 yılında yaklaşık 700 milyon liralık ciroya ulaştığı tahmin ediliyor. Toplam cironun yaklaşık yüzde 35'i ihraç edilen ürünlerden elde edildi. Yaklaşık bin 100 kişinin doğrudan istihdam edildiği sektörde, artan kullanıma bağlı istihdamın yeni dönemlerde daha da artması bekleniyor.

2017 yılında yüzde 10 büyüme hedefleyen CTP boru sektörünün, üretimin yüzde 40'ını ihracata kanalize edeceği öngörülüyor. Afrika'dan Asya Pasifik ülkelerine kadar 100 ülkeye ürünlerini ihraç eden sektör, sulama, içme suyu, kanalizasyon projelerinin yanı sıra termik santral soğutma sistemleri ve deniz suyu arıtma sistemleri gibi birçok alanda ürünleri tercih ediliyor.

Mevcut kurulu kapasite ise iç talebi ve yakın coğrafyadaki pazarları besleyebilecek düzeyde. Türkiye CTP boru sektöründe altı adet sürekli elyaf sarma teknolojisi, üç adet konvensiyonel kalıp üzerine sarım yapan ve bir adet sürekli elyaf sarma teknolojisi yanında santrüfüj teknolojisiyle birlikte toplam 10 şirket faaliyet gösteriyor. Türkiye'de 16 adet sürekli elyaf sarma makinesi mevcut. Bu kurulu kapasitenin diğer CTP boru üretimi yapan ülkelerle kıyaslandığında oldukça yüksek olduğunu belirten uzmanlar, kompozit malzemenin kendine has özellikleri olan hafiflik, dayanım gücü, korozyon riski olmaması ve kolay montajı gibi faktörleri ile boru sektöründe kullanımının her geçen gün arttığına işaret ediyor. Türkiye'de kompozit malzeme ağırlıkla boru ve tank ile yapı ve inşaat sektörlerinde kullanılıyor. Bu aşamada yeni yatırımların kalite ve ürün geliştirme odaklı olması gerektiğini belirten uzmanlar, bu bağlamda akredite laboratuar ve test merkezlerinin sayısının artırılabileceğini ifade ediyor.

Anti-damping vergisi

Sektörde mevcut kurulu kapasiteye yetecek kadar proje bulunmadığını belirten uzmanlar, yaşanan aşırı rekabet ve bunun sonucunda kurulu tesislerin fon yaratamadığına vurgu yapıyor. Aşırı fiyat rekabeti sektörü olumsuz etkilerken, bölgesel güç olabilecek kapasiteye sahip olan yerli şirketlerin sektörün gelişimi yönünde yapacakları yatırımları ve geliştirme çalışmalarını engelliyor. Uluslararası istatistikler ile karşılaştırıldığında Türkiye'de mevcut üretim yapan firmaların küresel ölçekteki CTP boru fiyat ortalamalarının yaklaşık yüzde 40 ila 50 altında satış yaptığı gözlemleniyor. Avrupa ortalama kilosu 1,5 Euro olan ürünün Türkiye'deki ortalama kilogram satış fiyatı 0,9 Euro. Sektör temsilcileri, bu fiyat erozyonunun hem mevcut şirketlerin finansal yapılarını zayıflattığını hem de sektörün geleceği ile ilgili yapılması gereken pazarlama, tanıtım, iyileştirme ve nitelikli istihdam gibi faaliyetlerin yapılamamasına neden olduğunu dile getiriyor. Bunun yanı sıra sektörün bir diğer sorunu ise Uzakdoğu'dan ithal edilen cam elyaf hammaddesine uygulanan anti-damping vergisi. Üreticisine bağlı olarak uygulanan yüzde 34'lük yerli hammadde üreticisini koruma amacıyla sektöre getirilen bu vergi, CTP boru üreticilerinin maliyetlerini doğrudan artırıyor.

BAZI ÜLKELERE İHRACAT CİDDİ ORANLARDA DÜŞTÜ

Son yıllarda yapılan yatırımlarla global pazardaki payını artıran Türkiye çelik boru sektörü, üretim kapasitesinin yanı sıra bilgi ve tecrübe birikimi, teknoloji ve altyapısı ile her türlü çelik borunun imalatını gerçekleştiriyor. Türkiye'nin Avrupa ve Ortadoğu pazarlarına yakınlığı, ürün kalitesinde uluslararası standartlara ulaşması ve global pazarda birçok referans projeye sahip olması ile sektör küresel ölçekteki konumunu güçlendiriyor. Üretilen ürünlerin küresel ekonomik konjonktüre ve talep koşullarına bağlı olarak yaklaşık yüzde 40'ını ihraç eden sektör, ürün yelpazesini genişletmeye yönelik yatırımlarını hızlandırdı. Bunun yanı sıra sektörün katma değerli ürünlerin üretimine odaklanması küresel rekabette elini güçlendirecek ve ihracat artışı sağlayacak.

Boru ihracatında ilk üç

Global ölçekli büyük projelerle ihracatını artıran sektör, özellikle Azerbaycan doğalgazını Avrupa'ya taşıyacak olan Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı Projesi (TANAP) ile 2015 yılında olduğu gibi bu yıl da üretimini artırdı. Proje kapsamında yerli üreticiler tarafından üretilecek yaklaşık 960 bin ton çelik borunun kayda değer kısmının üretimi yapıldı. 2017 yılındaki üretim düzeyinin bir önceki yılın üretimiyle aynı seviyede olması bekleniyor. Yapılan yatırımlarla katma değeri yüksek ürün imalatı gerçekleştirmesi sektörün ihracatını da artırıyor.

Çelik boru ihracatında ilk üç sırada Irak, İngiltere ve ABD yer alıyor. 2016 yılında Irak ve İngiltere'ye yapılan ihracat aynı seviyede kalmakla birlikte ABD'ye olan ihracat yüzde 35 azaldı. Romanya, Almanya ve Gürcistan'a yapılan ihracattaki artış, ABD'ye olan ihracattaki azalmayı telafi etti.

İhracattaki düşüşün en önemli nedeni ise ABD'nin yerli yassı çelik ürünleri kullanılarak gerçekleştirilen boru üretiminin teşvikli olduğunu iddia ederek haksız bir şekilde Türkiye menşeli dört ürün grubunun ithalatına uyguladığı telafi edici vergiler. Söz konusu bu vergiler, ABD'ye olan ihracatta düşüşe neden oluyor. Bu uygulamanın sona erdirilmesi için Ekonomi Bakanlığımızın bir an önce Dünya Ticaret Örgütü nezdinde gerekli girişimlerde bulunması gerekiyor.

30 firma faaliyette

İç pazar özelliklerine bakıldığında ise yaklaşık 30 firmanın faaliyet gösterdiği Türkiye çelik boru sektöründe, doğrudan ve dolaylı olarak 50 bin kişi istihdam ediliyor. Sektörün yıllık üretim kapasitesi 7 milyon ton olup, kapasite kullanım oranı ise yüzde 65'i buluyor. Sektör, 2015 yılında yüzde 7 büyüme kaydederek 4,5 milyon tonluk üretimiyle globalde bir basamak yükselerek dördüncü sırada yer aldı. 2015 yılında yüzde 7 büyüyen çelik boru sektörü, 2016 yılında da büyümeye devam etti. Yurt içindeki talep artışına paralel olarak 2016 yılında üretimin yüzde 10'luk artışla yaklaşık 5 milyon ton düzeyinde gerçekleşmesi bekleniyor. 2016 yılında ihracat ve ithalatın ise bir önceki yılın ihracat ve ithalatıyla hemen hemen aynı seviyede olacağı öngörülüyor.

İhalelerde yaşanan sıkıntı

Çok değişken bir yapıda olan yassı çelik fiyatları, uzun süreli projelerle ilgili ihalelerde fiyat vermeyi oldukça zorlaştırıyor. Genelde birçok sektörde hammadde ithalatında düşük vergi ve mamul ithalatında yüksek vergi uygulanırken, çelik boru sektöründe ise tam tersi uygulanıyor.

Çelik boru üretiminde kullanılan sıcak hadde yassı çelik ürünleri için yüzde 9 gümrük vergisi uygulanırken çelik boruların ithalatı gümrük vergisinden muaf tutuluyor. Bu durum, yurt içi piyasada yerli yassı çelik üreticilerinin fiyatlarını uluslararası pazarın üzerinde tutmalarına neden oluyor ve çelik boru sektörünün rekabet gücünü zayıflatıyor. Diğer taraftan, Avrupa Birliği'nde sıcak hadde yassı çelik ürünleri ithalatında ise gümrük vergisi yüzde 0 uygulanıyor. Bu nedenle, sıcak hadde yassı çelik ürünleri ithalatına uygulanan gümrük vergisinin kaldırılması halinde hem üretim hem de ihracatta artış meydana gelecek.

Öte yandan yerli yassı çelik üreticilerinin yurtiçindeki satışlarını dolarla yapmaları çelik boru sektörünü olumsuz etkiliyor. Yerli üreticiler tarafından yurt içine yaklaşık 8 milyon ton yassı çelik ürünü satılıyor. Bunun 3,5 milyon tonluk kısmı çelik boru üreticileri tarafından kullanılıyor. Çelik boru üreticileri, yurtiçinden bu ürünleri dolar ile alıyor ancak ürettikleri çelik boru ürünlerinin iç pazara satışını TL ile yapıyor. Yassı çelik üreticilerine verilen sipariş ile teslim tarihi arasında geçen zaman içinde doların artması durumunda kur riskine maruz kalınıyor. Sektörün yanı sıra üretiminde yassı çelik ürünlerini kullanan diğer sektörler de aynı sorunla karşı karşıya kalıyor. Yılda yaklaşık 4 milyar dolarlık satış hacmi olan bu ürünlerin satışında yassı çelik üreticilerinin TL'ye dönmesi durumunda dolara olan talepte önemli bir azalma meydana gelecek.

Mehmet ZEREN
Çelik Boru İmalatçıları Derneği (ÇEBİD) Genel Sekreteri

SEKTÖR 2017'DE YÜZDE 10 BÜYÜME HEDEFLİYOR

Türkiye CTP boru sektöründe altı adet sürekli elyaf sarma teknolojisi, üç adet konvensiyonel kalıp üzerine sarım yapan ve bir adet sürekli elyaf sarma teknolojisi yanında santrüfüj teknolojisiyle birlikte toplam 10 şirket faaliyet gösteriyor. Türkiye'de 16 adet sürekli elyaf sarma makinesi mevcut. Bu kurulu kapasite diğer CTP boru üretimi yapan ülkelerle kıyaslandığında oldukça yüksek. Kompozit malzemenin kendine has özellikleri olan hafiflik, dayanım gücü, korozyon riski olmaması ve kolay montajı gibi faktörler, boru sektörünün CTP kullanımını her geçen gün artırıyor. Türkiye'de kompozit malzeme ağırlıkla boru ve tank ile yapı ve inşaat sektörlerinde kullanılıyor. Türkiye'deki ve komşu ülkelerdeki talebin etkisi ile kompozit sektöründe yüzde 36'lara varan CTP boru üretimi, kompozit sektörünün itici gücü olmaya yeni dönemde de devam edecek.

100 ülkeye ihracat yapılıyor

Özellikle deniz altı döşemeler ve 800 milimetre çap üzerindeki uygulamalarda 40 bar basınç değerine kadar CTP boru çözümler sunuyor. Türkiye CTP boru sektöründe faaliyet gösteren firmaların 2016 yılında yaklaşık 700 milyon liralık ciroya ulaştığı tahmin ediliyor. Toplam cironun yüzde 25 ila 35'i ihraç edilen ürünlerden elde ediliyor. Yaklaşık bin 100 adet beyaz ve mavi yakalının doğrudan istihdam edildiği sektörde, artan kullanıma bağlı istihdamın yeni dönemlerde daha da artması bekleniyor. 2017 yılında yüzde 10 büyüme hedefleyen sektörün, üretimin yüzde 40'ını ihracata kanalize edeceği öngörülüyor. Afrika'dan Asya Pasifik ülkelerine kadar 100 ülkeye ürünlerini ihraç eden Türkiye CTP boru sektörü; sulama, içme suyu, kanalizasyon projelerinin yanı sıra termik santral soğutma sistemleri ve deniz suyu arıtma sistemleri gibi birçok alanda tercih ediliyor.

Türkiye kompozit sektörüne bakıldığında ihracat pazarlarındaki rekabetçi fiyat politikaları, bölge ülkelerdeki siyasi istikrarsızlıklar ve Avrupa'daki ekonomik durgunluk ihracat performansını 2016 yılında istenilen düzeye çıkaramasa da büyüme oranlarının Avrupa ve diğer pazarlardakilerden yüksek olduğu görülüyor. Önceki yıllarda dönemin ekonomik durumuna bağlı olarak sektör, yaklaşık yüzde 8 ila 12 aralığında büyüdü. 2016 yılında ise yüzde 6 büyüme gerçekleşti.

2017 beklentisi

Orta ve büyük ölçekli 180 şirketin yanı sıra kısmen kompozit işi yapan yaklaşık 800 şirketin faaliyette bulunduğu Türkiye kompozit sektörü, yaklaşık 8 bin çalışanı ile katma değeri yüksek ürünler üreten bir sektör konumunda yer alıyor. Bugün itibarıyla Türkiye kompozit malzeme pazarı değerde 1,4 milyar Euro'ya ve 265 bin tonluk üretim hacmine ulaştı. Kompozit sektörü, globalde ikame malzemelerden pay alarak büyümesini sürdürüyor.

Küresel kompozit malzeme pazarı ise değerde 66 milyar Euro'ya ve 8,7 milyon tonluk üretim hacmine ulaştı. 2010 ve 2015 yılları arasında global kompozit pazarı, işlenmiş son ürün olarak yılda değerde yüzde 6, hacimde ise yüzde 4 büyüdü. 2017 yılında sektör üyelerinin ihracat pazarlarını çeşitlendirme konusunda yaptıkları çalışmalar doğrultusunda 2017 yılında ihracat oranının artacağı tahmin ediliyor.

Aşırı fiyat rekabeti

Sektör sorunlarında ise mevcut kurulu kapasiteye yetecek kadar proje bulunmamasından dolayı yaşanan aşırı rekabet ve bunun neticesinde kurulu tesislerin fon yaratamaması sektörün temel sorunu olarak öne çıkıyor. Aşırı fiyat rekabeti sektörü olumsuz etkilerken, bölgesel güç olabilecek kapasiteye sahip olan yerli şirketlerin sektörün gelişimi yönünde yapacakları yatırımları ve geliştirme çalışmalarını engelliyor. Uluslararası istatistikler ile karşılaştırıldığında Türkiye'de mevcut üretim yapan kuruluşların küresel ölçekteki CTP boru fiyat ortalamalarının yaklaşık yüzde 40 ila 50 altında satış yaptıklarını görüyoruz. Avrupa ortalama kilosu 1,5 Euro iken Türkiye'de ortalama kilogram satış fiyatı 0,9 Euro. Bu fiyat erozyonu hem mevcut şirketlerin finansal yapılarını zayıflatıyor hem de sektörün geleceği ile ilgili yapılması gereken pazarlama, tanıtım, iyileştirme, nitelikli istihdam gibi faaliyetlerin yapılamamasına neden oluyor. Bu nedenle sektörde faaliyet gösteren tüm kuruluşların bu konudaki hassasiyetlerini artırmaları gerekiyor.

İsmail Hakkı HACIALİOĞLU
Kompozit Sanayicileri
Derneği Genel Sekreteri

Anti-damping vergisi

Sektörün bir diğer önemli problemi ise Uzakdoğu'dan ithal edilen cam elyaf hammaddesine uygulanan anti-damping vergisi. Üreticisine bağlı olarak uygulanan yüzde 34 mertebesindeki yerli hammadde üreticisini koruma amacıyla sektöre getirilen bu vergi, CTP boru üreticilerinin maliyetlerini doğrudan artırıyor. Sektörde faaliyet gösteren CTP boru üreticisi firmaların yıllık elyaf tüketiminin yaklaşık 45 bin ton rakamına ulaştığı göz önüne alındığında toplam kurulu kapasitesi bu olan bir yerli üreticinin bu talebi karşılaması kısa vadede mümkün değil. Sektörün gelişimi için CTP boru üretiminin en önemli girdisi olan cam elyaf üzerindeki bu maliyet artırıcı faktörün bertaraf edilmesi için Ekonomi Bakanlığı'nın ve ilgili bürokratların gerekli düzenlemeleri bir an önce yapacağına inanıyoruz.

DÜŞÜK STANDARTTA ÜRETİM YAPAN FİRMALAR DENETLENMELİ

Türkiye'de kullanım alanları genişleyen ve farklılaşan plastik borular, sahip oldukları avantajlar ile sadece içme suyu şebekelerinde değil, petrol ve doğalgaz şebekelerinden kanalizasyon sistemlerine, tarımsal sulamadan ısıtma sistemlerine kadar pek çok alanda uygulanıyor. Atık su, drenaj, doğalgaz dağıtım şebekelerinin yenilenmesi ve inşaat sektöründeki gelişmeler plastik boru tüketimi ve dolayısıyla üretim artışını da beraberinde getiriyor. Plastik boru ve profiller gelişen teknolojiyle ilerleme kaydediyor. Bu ürünler, ulaşılan yüksek teknoloji ve ürün çeşitliliği, çevreci olmaları, enerji verimliliği sağlamaları, dayanıklılıkları ve taşımada sağladıkları kolaylık sebebiyle birçok alanda tercih ediliyor. Üretim kapasitesi yüksek olan sektör, teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişiyor ve gelişiyor. Bu durumda rekabet avantajını artırmak için sektör temsilcilerinin katma değerli ve yüksek teknolojili ürünlere yatırım yapması ve bu alana odaklanması gerekiyor. Büyük firmalar yeni trendleri takip ederek Ar-Ge'ye yatırım yapabiliyor. Ancak KOBİ'ler Ar-Ge'ye kaynak ayırmakta ve kendi bünyelerinde uzmanları çalıştırmada sorun yaşıyor. Bununla birlikte tasarım konusunda da geçmişe oranla önemli bir ilerleme kaydedildi. Rekabette en önemli unsurun farklılık olduğu bilinciyle Ar-Ge ve tasarıma yatırım yapılmalı. Firmalar katma değeri yüksek ürünlerle, rekabet avantajı ve global pazarda tercih edilebilirliği artırabilir.

Ağırlık KOBİ'lerde

Boru imalatında plastik kullanımı borunun daha hafif olmasını sağlıyor. İç içe geçirilebilen boruların nakliyesi de oldukça avantajlı. Bu özellikleri sayesinde plastik borular, farklı hammaddelerle üretilen boruların yerini hızla alıyor hatta enerji projeleri de dâhil olmak üzere birçok projede tercih edilebiliyor. Ayrıca plastik borular, ömürlerinin sonunda geri kazanılıyor. Öte yandan plastik boru imal eden ve büyük çoğunluğu KOBİ düzeyinde 383 firma sektörde faaliyet gösteriyor. Bugün itibarıyla sektörde 104 firma pis su borusu, 121 firma temiz su borusu, 49 firma elektrik boruları, 16 firma spiral boru, altı firma basınca dayanıklı boru, altı firma kimyasal taşıma için boru ve 81 firma da boru bağlantı parçaları imal ediyor. Türkiye'de plastik boru üretim kapasitesi yaklaşık 1,1 milyon ton ve bu kapasitenin yaklaşık yüzde 60'ını yumuşak, yüzde 40'ını da sert borular oluşturuyor.

İç pazar tüketimi

Sektördeki firmalar 2015 yılında yüzde 81 kapasite kullanımı ile 890 bin tonluk plastik boru üretti. Aynı dönemde plastik boru ihracatı miktarda 283 bin ton ve değerde 718 milyon dolar oldu. İthalatı ise 24 bin tonu bulan sektörde, iç pazar tüketimi ise 631 bin ton oldu. 2016 yılının ilk 10 ayında da 729 bin ton üretim, 21 bin ton ithalat, 177 bin ton ihracat ve 748 bin ton yurtiçi satış gerçekleşti. 2016 yılı sonunda üretimin 935 bin tona, ihracatın 212 bin tona ve 553 milyon dolara ulaştığı tahmin ediliyor. 2017 yılında plastik boru üretiminin 990 bin ton, ihracatın 223 bin ton, ithalatın 26 bin ton ve yurt içi tüketiminin de 793 bin ton olması bekleniyor.

İhracatta ilk 10 ülke

Türkiye, 125 ülkeye plastik boru ihracatı yapıyor. En çok ihracat yapılan ülkeler arasında Irak, Rusya, Türkmenistan, Bulgaristan ve Azerbaycan yer alıyor. Türkiye plastik sektörü, üretim kapasitesiyle Avrupa'da Almanya'nın ardından ikinci, globalde ise altıncı sırada bulunuyor. 2015 yılında küresel pazarda plastik boru dış ticaret hacmi 44 milyar dolar oldu. Globalde plastik boru ihracatının yüzde 64'ü ithalatının da yüzde 44'ü 10 ülke tarafından gerçekleştiriliyor. Almanya, toplam ihracattan yüzde 16, ABD ise ithalattan yüzde 9 pay alıyor. Almanya, ABD, Çin, İtalya ve Çek Cumhuriyeti globalde plastik boru ihracatında ilk beşe giren ülkeler oldu. Diğer taraftan ABD, Almanya, Meksika, Fransa ve Çin ithalatta önde gelen ülkeler oldu. Türkiye, plastik boru ihracatında küresel ölçekte ilk 10 ülke arasında yer alıyor. Global pazar ihracatından yüzde 3.2 pay alan Türkiye'nin plastik boru ithalat payı ise yaklaşık yüzde 0.9.

Yavuz EROĞLU
Türk Plastik Sanayicileri Araştırma Geliştirme ve Eğitim Vakfı (PAGEV) Yönetim Kurulu Başkanı

Rekabete olumsuz etki

Sektör sorunlarına bakıldığında ise Türkiye plastik sektörünün gelişimini engelleyen temel sorunların başında hammaddede sektörün yüzde 85 oranında ithalata bağımlı olması yer alıyor. Ayrıca enerjideki yatırım eksikliği, bürokratik ve hukuki süreçlerde yaşanan zorluklar, vergi ve ek yükler de sektörün rekabet gücünü zayıflatan diğer unsurlar olarak karşımıza çıkıyor. Gerek hammadde ithalatı gerekse enerji için beklentimiz ortak. Yeni yatırımların yapılabilmesi, yeni kaynaklar yaratılabilmesi için teşvik verilmesini bekliyoruz. Kalitesiz, düşük standartta üretim yapan firmaların, düzgün çalışan firmalara karşı oluşturduğu haksız rekabet sektörü olumsuz etkiliyor. Bu konu da denetimlerin sıklaştırılması gerekiyor.